

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 350/2012-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. V., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. T. T., Š., vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených Okresným súdom Dunajská Streda pod sp. zn. 2 T 17/2012 a Krajským súdom v Trnave pod sp. zn. 5 Tos 60/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2012 doručená sťažnosť R. V., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach vedených Okresným súdom Dunajská Streda (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 2 T 17/2012 a Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 5 Tos 60/2012. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 13. júla 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa z 8. júla 2011 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 35/2011 z 10. júla 2011 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5 Tpo 45/2011 z 28. júla 2011 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že väzba začala plynúť od 8. júla 2011 o 01.25 h. Dňa 13. decembra 2011 sťažovateľ požiadal o prepustenie z väzby a zároveň aj o nahradenie väzby písomným sľubom. Dňa 3. januára 2012 podal prokurátor návrh na predĺženie väzobnej lehoty sťažovateľa do 30. apríla 2012. Uznesením okresného súdu č. k. Tp 35/2011-117 z 25. januára 2012 bol sťažovateľ prepustený z väzby, avšak uznesením krajského súdu č. k. 5 Tpo 4/2012-1269 zo 7. februára 2012 bolo uznesenie okresného súdu zrušené, pričom krajský súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol, jeho písomný sľub neprijal a zároveň rozhodol o predĺžení lehoty jeho väzby do 30. apríla 2012. Dňa 31. januára 2012 podal prokurátor na sťažovateľa obžalobu. Uznesením okresného súdu č. k. 2 T 17/2012-254 zo 4. apríla 2012, ktoré vydal sudca pre prípravné konanie postupom podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku, bol sťažovateľ aj naďalej ponechaný vo väzbe. Uznesením krajského súdu č. k. 5 Tos 60/2012-279 z 15. mája 2012 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu v zmysle ustanovenia § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietnutá z dôvodu, že sa sťažovateľ vzdal práva podať sťažnosť.

Podľa názoru sťažovateľa uvedeným postupom a uzneseniami okresného súdu zo 4. apríla 2012 a krajského súdu z 15. mája 2012 došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru.

Postup krajského súdu, ktorý zamietol sťažnosť s poukazom na to, že sťažovateľ sa tohto práva predtým vzdal, nie je akceptovateľný. Zo zápisnice zo 4. apríla 2012 vyplýva, že túto sťažovateľ nepodpísal (rovnako ani prokurátor a obhajca), a preto nie je možné hovoriť o riadnom vzdaní sa práva podať sťažnosť. Ak sa totiž niekto v konaní vzdá procesného práva, potom musí svoj úkon, ktorým sa ho vzdáva, potvrdiť písomne.

Aj keby malo byť pravdou, že krajský súd nemohol meritórne konať o sťažnosti vzhľadom na to, že sa sťažovateľ práva podať sťažnosť vzdal, i tak by bolo jeho povinnosťou námietky sťažovateľa preskúmať vzhľadom na ustanovenie § 79 ods. 1 Trestného poriadku, a to ex offo.

Ďalším porušením označených práv je podľa sťažovateľa skutočnosť, že hoci väzba bola naposledy v prípravnom konaní predĺžená do 30. apríla 2012, o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby nebolo rozhodnuté do 30. apríla 2012, keďže krajský súd rozhodol o sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu o ponechaní vo väzbe až 15. mája 2012. Krajský súd mal preto sťažovateľa správne prepustiť. Navyše, k rozhodnutiu o ponechaní vo väzbe došlo neúmerne dlhý čas po tom, ako bola podaná obžaloba.

Ďalej je sťažovateľ presvedčený, že o ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby nemohol rozhodovať sudca pre prípravné konania (ako k tomu došlo podľa neho v danom prípade), pretože jurisdikcia sudcu pre prípravné konanie sa podaním obžaloby 31. januára 2012 skončila. V súlade so zákonom nie je ani to, že o ponechaní vo väzbe rozhodoval samosudca.

Napokon sťažovateľ vytýka, že o ponechaní vo väzbe rozhodoval okresný súd na hlavnom pojednávaní, hoci sa tak malo stať ešte pred hlavným pojednávaním na verejnom zasadnutí, ktoré sa malo konať krátko po podaní obžaloby. Krajský súd v danej súvislosti v rozpore so skutočnosťou tvrdí, že okresný súd rozhodoval na verejnom zasadnutí.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 2 T 17/2012 a krajským súdom pod sp. zn. 5 Tos 60/2012 s tým, aby boli uznesenia okresného súdu zo 4. apríla 2012 a krajského súdu z 15. mája 2012 zrušené a krajskému súdu bolo prikázané prepustiť sťažovateľa neodkladne z väzby. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 €, ako aj náhradu trov konania vo výške 313,66 €.

II.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní sp. zn. 2 T 17/2012 zo 4. apríla 2012 inter alia vyplýva, že po vyhlásení uznesenia, ktorým podľa § 238 ods. 3 Trestného poriadku bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe, a po poučení o opravných prostriedkoch obhajca, prokurátor a sťažovateľ uviedli, že sa vzdávajú práva podať odvolanie.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 5 Tos 60/2012-273 z 15. mája 2012 vyplýva, že ním bola podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 2 T 17/2012 zo 4. apríla 2012 zamietnutá. Krajský súd sa nemohol meritórne zaoberať sťažnosťou, keďže sťažovateľ podal sťažnosť po tom, ako sa práva na jej podanie výslovne vzdal. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí okresného súdu totiž vyplýva, že po vyhlásení predmetného uznesenia sťažovateľ po poučení o opravnom prostriedku vyhlásil, že sťažnosť nepodáva a tejto sa vzdáva, pričom v zápisnici je nesprávne omylom namiesto sťažnosť uvedené odvolanie. Podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak bola podaná osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala. Keďže sťažovateľ sa práva podať sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu vzdal a následne ju podal, bolo potrebné postupovať v zmysle citovaného zákonného ustanovenia a sťažnosť zamietnuť bez meritórneho preskúmania veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 5 Tos 60/2012 treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Najpodstatnejšou námietkou sťažovateľa sa javí jeho nesúhlas s tým, že krajský súd zamietol sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu bez meritórneho skúmania, keďže vychádzal z toho, že sťažovateľ sa už predtým práva podať sťažnosť vzdal. Podľa názoru sťažovateľa bol tento postup nesprávny, pretože do zápisnice o hlavnom pojednávaní okresného súdu konanom 4. apríla 2012 svojím podpisom nepotvrdil vlastné vyhlásenie, podľa ktorého sa práva podať opravný prostriedok vzdáva. Odhliadnuc od toho v zmysle § 79 ods. 1 Trestného poriadku bolo povinnosťou krajského súdu ex offo sťažovateľa prepustiť z väzby.

Podľa § 79 ods. 1 Trestného poriadku ak pominie dôvod väzby, dôvod na jej ďalšie trvanie alebo uplynie lehota uvedená v § 76 ods. 6 alebo 7 alebo § 78, musí byť obvinený ihneď prepustený na slobodu. V prípravnom konaní o tom rozhodne prokurátor.

Podľa § 188 ods. 1 Trestného poriadku oprávnená osoba sa môže sťažnosti výslovne vzdať.

Tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého účinné vzdanie sa práva podať sťažnosť si vyžaduje vlastnoručný podpis oprávnenej osoby, teda písomnú formu takéhoto právneho úkonu, nezodpovedá zneniu ustanovenia § 188 ods. 1 Trestného poriadku, keďže podmienkou vzdania sa tohto práva je len to, aby k nemu došlo výslovným prejavom vôle. Nepostačovalo by preto napríklad vyhlásenie, podľa ktorého oprávnený subjekt nechce podať sťažnosť, prípadne nepodáva sťažnosť.

Ústavný súd navyše poznamenáva, že sťažovateľ nijako nespochybňuje, že v zápisnici o hlavnom pojednávaní protokolované vyhlásenie urobil. Rovnako sťažovateľ nenamieta mylnú formuláciu v zápisnici, podľa ktorej sa mal vzdať práva podať odvolanie, hoci správne išlo o právo podať sťažnosť.

Za uvedeného stavu treba argumentáciu krajského súdu, ktorý sťažnosť zamietol bez meritórneho skúmania jej obsahu, považovať za dostačujúcu a presvedčivú. V nijakom prípade ju nemožno hodnotiť ako arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú.

V súvislosti s námietkou sťažovateľa, podľa ktorej bolo povinnosťou krajského súdu prepustiť sťažovateľa z väzby z moci úradnej postupom podľa § 79 ods. 1 Trestného poriadku, treba uviesť, že krajský súd môže takto postupovať len v rámci opravného konania o sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu. Podmienky na takýto postup krajského súdu však neboli splnené, pretože sťažovateľ podal sťažnosť po tom, ako sa tohto práva výslovne vzdal.

Vzhľadom na uvedený záver o správnosti postupu krajského súdu nie je už potrebné zaoberať sa ďalšími uplatnenými námietkami sťažovateľa, pretože tieto by bolo možné skúmať iba v prípade, keby krajský súd meritórne rozhodol o sťažnosti a sťažovateľove námietky by neuznal.

Odlíšná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 2 T 17/2012. Túto časť sťažnosti treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Treba konštatovať (a to na základe už uvedených záverov), že hoci sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu č. k. 2 T 17/2012-254 zo 4. apríla 2012 sťažnosť, urobil tak potom, ako predtým 4. apríla 2012 po vyhlásení uznesenia na hlavnom pojednávaní okresného súdu vyhlásil, že sa vzdáva práva podať odvolanie (správne sťažnosť). Znamená

to, že z formálneho hľadiska sťažovateľ síce vyčerpal riadny opravný prostriedok v podobe sťažnosti, avšak v skutočnosti (materiálne vzaté) tak neurobil, pretože jeho oprávnenie podať sťažnosť zaniklo tým, že sa tohto práva výslovne vzdal. To zakladá neprípustnosť tejto časti sťažnosti v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Napokon treba poznamenať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že práva podať sťažnosť sa vzdal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádza do úvahy prípadný postup ústavného súdu v intenciách ustanovenia § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2012